

МОВА І ЗАСОБИ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Савенко Т.Д.

*кандидат філологічних наук, доцент,
Національна академія статистики, обліку та аудиту;*

Савенко О.М.

*професор,
Національний університет біоресурсів і природокористування;*

Стогній І.В.

*старший викладач,
Національна академія статистики, обліку та аудиту*

СИСТЕМА ПИСЬМОВИХ РОБІТ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ ПОГЛИБЛЕНОГО ВИВЧЕННЯ МОВИ ТА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ

Письмові роботи стали невід'ємною частиною вивчення української мови інофонами, тому викладачу-мовнику у роботі інофонами необхідно приділяти велику увагу цьому аспекту навчальної роботи з цілої низки причин. По-перше, логіка навчання ставить питання про необхідність оволодіння не тільки усним, але й письмовим мовленням. Студент повинен набути навичок писемного мовлення, щоб мати можливість записувати лекції зі спеціальності, складати конспекти, готуватися до доповідей на семінарах, писати курсові та дипломні роботи. По-друге, письмові роботи є ефективним засобом поглибленого вивчення мови й розвитку мовлення. Якщо в усьому мовленні структура речень більш вільна, гнучка, то в писемному мовленні – більш складна, з ускладненим порядком слів, що, у свою чергу, сприяє глибокому засвоєнню та запам'ятовуванню слів, лексичних сполучень і граматичних форм. Оскільки письмові роботи необхідно проводити регулярно і в певній послідовності, то вони повинні знайти відображення у робочому плані викладача.

У перші роки навчання основним видом письмових робіт є переклад, який у наступні роки слід ускладнювати. Достоїнство цього виду незаперечне. Перекази корисні як активні вправи із розвитку мовлення, де граматики, лексики та стилістики природним чином зливаються воедино. Перекази – прекрасний матеріал для викладача: вони показують і увиразнюють помилки цілої групи, дають уяву про пробіли в знаннях і змогу намітити (визначити) шляхи їхнього подолання.

Методисти рекомендують різні види переказів: переказ вивченого тексту та переказ незнайомого тексту. Перший полегшує задачу студента, котрий слідкує лише за правильністю формулювань і вживання граматичних форм, і водночас виступає як засіб контролю знань і навичок студента, а також як засіб закріплення пройденого матеріалу. Але зловживати ним не рекомендується, бо часте використання призводить до копіювання та дублікативності.

Другий тип викликає певні труднощі і вимагає ретельної підготовки та продуманої методики. Вибір текстів є дуже відповідальним моментом. Текст має бути насиченим, цікавим, динамічним, добре запам'ятовуватись, мати виховне та освітнє значення. У той же час цей текст повинен бути доступним студентіві за лексичним та граматичним матеріалом. Передтекстова робота включає у себе роботу з новими словами, або відтінками значень уже знайомих слів, зауважується на особливості в будові речень. Виконуючи післятекстову роботу корисно скласти й записати план тексту, можна рекомендувати також запис опорних слів. Перекази для підготовчого відділення характеризуються: 1) меншою кількістю нових слів; 2) простотою синтаксичних конструкцій; 3) сюжетністю; 4) динамічністю; 5) чітким планом; 6) обмеженим обсягом; 7) новизною матеріалу.

Іншим видом письмових робіт є твір, який на перших курсах вишу може стати ефективною, а відтак і корисною формою роботи. Розрізняють твори-мініатюри (частіше біографічного характеру); колективні твори (за участю викладача); твори за опорними словами (за словничком, який пропонує викладач); твори без опори на текст (наприклад, твори про екскурсії); твори із граматичним завданням. Якщо твір за опорними словами сприяє розширенню та закріпленню

словникового запасу, то твір із граматичним завданням збагачує мовлення студента різноманітними формами. Так, студенти-іноземці постійно помиляються у вживанні відмінкових форм. Твір із граматичним завданням допоможе усунути цю розповсюджену помилку. Так, твір на тему «Наш гуртожиток» або «Наш факультет», «Наша академія» вже передбачає використання цих граматичних форм. Твір на тему «Моя сім'я» пропонується при вивченні іменного складного присудка з використанням дієслова-зв'язку «бути», стати; твір на тему «Прогулянка по місту» – при вивченні дієслів руху з префіксами. Такі твори привчають до використання граматичної теми, що вивчається у практичному писемному мовленні. При цьому здійснюється найважливіший принцип викладання іноземної мови – зв'язок граматики із розвитком мовлення, вживання граматичних форм у зв'язному тексті, а не в окремих фразах.

У подальшій роботі пропонуються твори на літературні теми, на суспільно-політичні та вільні теми. Робота з такими творами стає більш складною і цікавою, оскільки засвоєння лексичного матеріалу здійснюється не шляхом механічного заучування, яке часто вбиває інтерес до слова, а в процесі активної, свідомої роботи над словом.

При виконанні письмових робіт різного виду викладач постійно й наполегливо має підкреслювати відмінність вибору слів і словосполучень призначенню та змісту тексту.

Список використаних джерел:

1. Кривчикова Г.Ф. Інтерактивне навчання іншомовного писемного мовлення студентів мовних спеціальностей. *Іноземні мови*. 2002. № 3. С. 17–20.
2. Кузьменко Ж. Система роботи зв'язного мовлення як необхідна умова формування творчого мислення студентів. *Методичний пошук : Викладацько-студентські наукові роботи з питань методики викладання мови й літератури*. Житомир : ДЖУ ім. Івана Франка, 2014. Вип. 12. Ч. 1. С. 142–150.
3. Максимова О.П., Апалат Г.П. Розвиток компетентності в письмі в старшій школі. *Перспективи та інновації науки*. 2022. № 2(7). С. 444–455.
4. Станкевич Н. Розвиток писемного мовлення у студентів-іноземців. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. 2009. Вип. 4. С. 226–237.